

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Навчально-науковий інститут економіки,
управління, права та інформаційних технологій

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА

Освітньо-професійна програма Маркетинг
спеціальність 075 Маркетинг
галузь знань 07 Управління та адміністрування
освітній ступінь бакалавр

Розробник:
Даниленко Вікторія –
доцент кафедри маркетингу,
к.е.н., доцент

Гарант ОПП:
Терещенко Іван –
доцент кафедри маркетингу,
к.е.н., доцент

Полтава
2021 р.

Опис навчальної дисципліни та інформація про розробника

Назва навчальної дисципліни	Зовнішньоекономічна діяльність підприємства <i>обов'язкова дисципліна загальної підготовки</i>
Назва структурного підрозділу	Кафедра маркетингу
Контактні дані розробників, які залучені до викладання	Викладач: Даниленко Вікторія , к.е.н., доцент Контакти: ауд. 462 (навчальний корпус № 4) e-mail: viktorii.danylenko@pdaa.edu.ua тел. 0669089325 сторінка викладача https://www.pdaa.edu.ua/people/danylenko-viktoriya-ivanivna
Рівень вищої освіти	<i>Перший (бакалаврський) рівень</i>
Спеціальність	<i>075 Маркетинг</i>
Попередні умови для вивчення навчальної дисципліни	<i>Базові знання з «Економічна теорія», «Іноземна мова», «Правознавство», «Інфраструктура товарного ринку».</i>

Опис дисципліни

Мета вивчення навчальної дисципліни: надання здобувачам вищої освіти широких теоретичних, практичних знань і вмінь щодо зовнішньоекономічної діяльності; набуття системних знань і навичок щодо забезпечення економічної ефективності зовнішньоекономічної діяльності.

Основні завдання навчальної дисципліни: формування у здобувачів вищої освіти цілісної системи знань розуміння суті та специфіки механізму зовнішньоекономічної діяльності України на сучасному етапі; вивчення нормативно-правової бази регулювання зовнішньоекономічної діяльності підприємств; вміння аналізувати і оцінювати тенденції, суперечності, доцільність у визначенні головних напрямків зовнішньоекономічної діяльності підприємств різних форм власності; дослідження специфіки запровадження різних форм виходу на зовнішні ринки; вивчення основних процедур укладання зовнішньоекономічних контрактів; вміння оцінювати ефективність зовнішньоекономічних угод та зовнішньоекономічної діяльності підприємства в цілому; робити відповідні висновки; використовуючи одержані знання на практиці, приймати професійні рішення, що відповідають державній економічній політиці та основним положенням міжнародних угод, до яких приєдналася Україна, з метою максимізації прибутку від зовнішньої торгівлі, інвестування та інших видів зовнішньоекономічної діяльності.

Компетентності:

загальні:

- ЗК 3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- ЗК 6. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
- ЗК 7. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- ЗК 8. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.
- ЗК 12. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).
- ЗК І3. Здатність працювати в міжнародному контексті.

спеціальні (фахові):

ФК 3. Здатність використовувати теоретичні положення маркетингу для інтерпретації та прогнозування явищ і процесів у маркетинговому середовищі.

ФК 6. Здатність проводити маркетингові дослідження у різних сферах маркетингової діяльності.

ФК 8. Здатність розробляти маркетингове забезпечення розвитку бізнесу в умовах невизначеності.

ФК 12. Здатність обґрунтовувати, презентувати і впроваджувати результати досліджень у сфері маркетингу.

Програмні результати навчання:

ПРН 10. Пояснювати інформацію, ідеї, проблеми та альтернативні варіанти прийняття управлінських рішень фахівцям і нефахівцям у сфері маркетингу, представникам різних структурних підрозділів ринкового суб'єкта.

ПРН 11. Демонструвати вміння застосовувати міждисциплінарний підхід та здійснювати маркетингові функції ринкового суб'єкта.

ПРН 13. Відповідати за результати своєї діяльності, виявляти навички підприємницької та управлінської ініціативи.

ПРН 15. Діяти соціально відповідально та громадсько свідомо на основі етичних принципів маркетингу, поваги до культурного різноманіття та цінностей громадянського суспільства з дотриманням прав і свобод особистості.

Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Зовнішньоекономічна діяльність (ЗЕД). Предмет, зміст та завдання курсу

Характеристика категорій зовнішньоекономічної сфери. Функції зовнішньоекономічної діяльності. Напрями впливу зовнішньоекономічного чинника на національну економіку. Основні види і форми зовнішньоекономічної діяльності. Причини, принципи і передумови розвитку зовнішньоекономічної діяльності. Поняття об'єктів та суб'єктів ЗЕД. Право па здійснення зовнішньоекономічної діяльності. Місце дисципліни в системі загальноосвітніх і професійно-орієнтованих дисциплін. Актуальність та практична спрямованість дисципліни, її структура і послідовність вивчення.

Тема 2. Система регулювання ЗЕД України

Зовнішньоекономічна політика держави. Сучасні концептуальні підходи до формування зовнішньоекономічної політики України в контексті реалізації національних економічних інтересів. Основні етапи розвитку ЗЕД в Україні. Характеристика основних показників розвитку зовнішньоекономічного експорту країни та ефективності зовнішньоекономічних зв'язків країни. Платіжний баланс України, його структура.

Тема 3. Митно-тарифне регулювання ЗЕД

Сутність митного регулювання ЗЕД. Принципи митного регулювання. Митні органи України: завдання, функції, структура. Види і методи здійснення митного контролю. Характеристика митних режимів: експорту, імпорту, транзиту, реекспорту, переробки на митній території України, переробки поза межами митної території України. Порядок митного оформлення товарів. Основні митні документи та специфіка їх оформлення. Плата за митне оформлення товарів. Декларування товарів: форми та процедури. Митна вартість та методи її визначення. Мито як інструмент економічного регулювання. Єдиний митний тариф. Види мита. Види митних ставок.

Тема 4. Форми виходу підприємств на зовнішні ринки

Передумови і мотивація виходу підприємств на зовнішні ринки. Пошук та вибір партнера. Класифікація і характеристика форм виходу на зовнішні ринки. Критерії вибору форм вигоду підприємств на зовнішні ринки. Прямий і непрямий експорт. Спільне та пряме іноземне інвестування як форми виходу підприємства на зовнішні ринки. Умови функціонування підприємств на зовнішніх ринках. Вивчення й аналіз умов ринку. Дослідження можливостей фірми при виході на зовнішні ринки. Способи встановлення контактів з потенційним партнером.

Тема 5. Операції зустрічної торгівлі

Сутність та особливості компенсаційних угод. Класифікація угод зустрічної торгівлі. Операції натурального обміну. Операції, які передбачають участь продавця в реалізації товарів, запропонованих покупцем. Комерційна компенсація, зустрічні закупівлі, авансові платежі зустрічної торгівлі, угоди щодо зворотного експорту, програми пов'язання імпорту та експорту і обов'язки, які передбачають участь інвестора в експорті товарів імпортера. Операції в рамках промислового співробітництва.

Тема 6. Посередницькі та орендні операції на зовнішніх ринках

Сутність та види посередницької діяльності. Характеристика посередників за обсягом повноважень та за місцем, що вони посідають на зовнішніх ринках. Агенти, брокери, маклери. Угоди комісії та їх особливості. Угоди чистої комісії. Угоди консигнації, особливості і можливості здійснення. Торгові агенти, агенти-повірені - обов'язки, особливості, регулювання. Дистриб'ютори, дилери, їх місце на ринку. Регулювання посередницьких операцій в Україні.

Тема 7. Структура і зміст міжнародних контрактів купівлі-продажу

Умови контрактів: обов'язкові та додаткові. Характеристика основних умов контракту. Преамбула. Предмет контракту. Кількість та якість товару в контракті. Базисні умови поставки. Термін і дата постачання. Пакування і маркування. Валюта ціни та валюта платежу. Гарантії на технічне обслуговування. Порядок повернення товару. Рекламації і санкції. Арбітраж. Форс-мажорні обставини. Інші умови.

Тема 8. Ціна товару в міжнародних контрактах купівлі-продажу

Зовнішньоторговельна ціна: сутність, поняття, функції, класифікація цін. Цінова політика підприємства, основні фактори ціноутворення в ЗЕД. Принципи визначення світових цін. Трансфертні ціни: сутність, функції. Особливості трансфертного ціноутворення. Специфіка формування цін. Етапи формування контрактної ціни. Рівень ціни, базис ціни, одиниця виміру ціни. Способи фіксації цін. Цінові знижки і надбавки.

Тема 9. Валютні та фінансові умови зовнішньоекономічних контрактів

Валюта ціни та валюта платежу. Гарантії на технічне обслуговування. Порядок повернення товару. Рекламації і санкції. Арбітраж. Форс-мажорні обставини.

Тема 10. Організація і технологія міжнародних перевезень

Сутність та система регулювання міжнародних перевезень. Правове регулювання міжнародних перевезень. Вибір виду транспорту. Особливості міжнародних перевезень різними видами транспорту. Товарно-транспортна документація. Формування ціни на транспортні послуги, Експедиторське обслуговування міжнародних перевезень. Міжнародні транспортні коридори.

Тема 11. Організація та функціонування підприємств з іноземним капіталом

Сутність функціонування підприємств з іноземними інвестиціями. Порядок створення спільних підприємств. Ефективність функціонування підприємства з іноземним капіталом.

Тема 12. Маркетинг у зовнішньоекономічній діяльності

Маркетинг у системі управління бізнесом. Пастки міжнародного маркетингу. Ефективні засоби маркетингового управління та їх вибір. Мета й завдання маркетингової діяльності компанії світового рівня. Сутність стратегій міжнародного маркетингу (продуктові та цінові стратегії, стратегії просування товару на ринок, стратегії в організації збуту та поширення). Можливі маркетингові прорахунки у сфері зовнішньоекономічної діяльності. Основні напрямки маркетингових зовнішньоторговельних досліджень. Товарна політика фірми при здійсненні ЗЕД. Організаційна структура маркетингової діяльності. Просування товарів на зовнішньому ринку і функції відділу маркетингу зовнішньоторговельного підприємства.

Схема нарахування балів з навчальної дисципліни

Назва теми	Форми контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти					Разом
	Виконання практ. завдання	Розв'язуван ня тестів	Виконання завдань самостійної роботи	Реферат	Презентація	
Тема 1. Зовнішньоекономічна діяльність (ЗЕД). Предмет, зміст та завдання курсу	1	2	3			6
Тема 2. Система регулювання ЗЕД України	1	2	3			6
Тема 3. Митно-тарифне регулювання ЗЕД	1	2	3			6
Тема 4. Форми виходу підприємств на зовнішні ринки	1	2	3			6
Тема 5. Операції зустрічної торгівлі	1	2	3			6
Тема 6. Посередницькі та орендні операції на зовнішніх ринках	1	2	3			6
Тема 7. Структура і зміст міжнародних контрактів купівлі-продажу	1	2	3			6
Тема 8. Ціна товару в міжнародних контрактах купівлі-продажу	1	2	3			6
Тема 9. Валютні та фінансові умови зовнішньоекономічних контрактів	1	2	3			6
Тема 10. Організація і технологія міжнародних перевезень	1	2	3			6
Тема 11. Організація та функціонування підприємств з іноземним капіталом	1	2	3			6
Тема 12. Маркетинг у зовнішньоекономічній діяльності	1	2	3			6
За будь якою темою на вибір				4	10	14
За будь якою темою на вибір				4	10	14
Разом	12	24	36	8	20	100

Трудомісткість:

Загальна кількість годин – 120 год.

Кількість кредитів – 4.

Форма семестрового контролю – залік.

13. Рекомендовані джерела інформації

Основні

1. Гребельник О.П. Основи зовнішньоекономічної діяльності: підручник. 5-те вид., перероб. та допов. Ірпінь: Університет ДФС України, 2019. 410 с.

2. Хрупович С.Є. Зовнішньоекономічна діяльність підприємства: навчальний посібник для студентів усіх форм навчання на пряму підготовки 6.030504 «Економіка підприємства», спеціальності: 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність». Тернопіль, 2017. 137 с.

3. Котиш О.М., Мілько І.В. Зовнішньоекономічна діяльність підприємства: організація та управління: навчальний посібник. Харків: ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2017. 183 с.

4. Samoilyk Iuliia, Borovyk Tatiana, Danylenko Viktoria, Diadyk Tetiana, THE ECONATURAL, ECONOMIC AND MARKETING POTENTIAL OF THE ORGANIC PRODUCTION DEVELOPMENT IN THE WORLD. *Security of the XXI century: national and geopolitical aspects. Issue 3: collective monograph* / in edition I. Markina. Nemoros s.r.o., 2021. P.

5. Iuliia Samoilyk, Tatiana Borovyk, Viktoria Danylenko. THE AGRI-FOOD MARKET CONJUNCTURE UNDER THE ECONOMIC GLOBALIZATION CONDITIONAL: ECONOMIC, MARKETING, ENVIRONMENTAL COMPONENTS. Management of the 21st century: globalization challenges. Issue 3. *Collective monograph*. Nemoros s.r.o. Prague, 2020. P.101-108 <http://dspace.pdaa.edu.ua:8080/handle/123456789/8439>

6. Дахно І.І., Алієва-Барановська В.М. Зовнішньоекономічна діяльність. Київ: Центр учбової літератури, 2018. 356 с.

7. Чернишова Л.Л., Величко К.Ю., Козуб В.О., Носач Л.О., Печенка О.І. Зовнішньоекономічна діяльність підприємства: практикум: навч. посіб. Харків: Видавництво «Форт», 2017. 238 с.

8. Козак Ю.Г., Притула Н.В., Єрмакова О.А. Зовнішньоекономічна діяльність: підприємство-регіон [монографія]. Київ: Центр учбової літератури, 2016. 240 с.

9. Загородній А.Г., Вознюк Г.Л. Зовнішньоекономічна діяльність: термінологічний словник. Київ: Кондор, 2017. 168 с.

10. Козак Ю.Г., Логвінова Н.С., Сіваченко І.Ю. Зовнішньоекономічна діяльність підприємств: навч. посіб. 2-ге вид., перераб. і доп. Київ: ЦУЛ, 2016. 792 с.

11. Ткаченко А.М., Дідченко О.І. Зовнішньоекономічна діяльність підприємства: навч.-метод. посіб. для студентів ВНЗ. Дніпро: ДВНЗ УДХТУ, 2017. 353 с.

12. Дунська А.Р., Жалдак Г.П. Зовнішньоекономічна діяльність підприємств: навч. посіб. до вивчення дисципліни для студ. галузі знань 07 Управління та адміністрування, за спеціальністю 073 Менеджмент. Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019. 64 с.

13. Дятлова В.В, Положенцева К.В. Зовнішньоекономічна діяльність України: регіональні особливості, тенденції та напрями розвитку. *Вісник економічної науки України*. 2020. № 1 (38). С. 73-78.

14. Козак Ю.Г. Зовнішньоекономічна діяльність: підприємство-регіон: навч. посібник. 6-те вид., перероб. та доп. Київ: Центр учбової літератури, 2016. 290 с.

15. Козак Ю.Г. Основи зовнішньоекономічної діяльності: навчальний посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2016. 289 с.

16. Макарова О.В. Зовнішньоекономічна діяльність підприємства: конспект лекцій. Луцьк: ПП «Поліграфія», 2020. 90 с.

Допоміжні

1. Носач Л.Л., Величко К.Ю., Печенка О.І., Зосимова Ж.С. Міжнародні кредитно-розрахункові та валютні операції: навчальний посібник. Харків: Видавництво «Форт», 2016. 240 с.

2. Маслак О.О. Облік і аналіз зовнішньоекономічної діяльності: навчальний посібник. Львів: Новий Світ. 2016. 352 с.

3. Решетнікова О.В., Даниленко В.І., Боровик Т.В. Логістична інфраструктура як стратегічний елемент розвитку зовнішньоекономічної діяльності вітчизняних підприємств. *Економічний, організаційний та правовий механізм підтримки і розвитку підприємництва*: колективна монографія; за ред. О. В. Калашник, Х. З. Махмудова, І. О. Яснолоб. Полтава: Видавництво ПП «Астрія», 2020. С. 143-150. URL: <http://dspace.pdaa.edu.ua:8080/handle/123456789/10777>

4. Решетнікова О.В., Даниленко В.І., Боровик Т.В. Логістика як чинник забезпечення конкурентоспроможності України у сфері зовнішньоекономічної діяльності. *Вісник ОНУ імені І.І. Мечникова*. 2021. Т. 26. Вип. 1(86). с. 66-72 URL: <http://dspace.pdaa.edu.ua:8080/handle/123456789/10776>

5. Даниленко В.І., Калюжна Ю.П. Основи маркетинг-менеджменту у зовнішньоекономічній діяльності аграрних підприємств. Менеджмент XXI століття:

глобалізаційні виклики: монографія / За ред. І.А. Маркіної. Полтава: Видавництво «Сімон», 2017. С. 579-585. URL: <http://dspace.pdaa.edu.ua:8080/handle/123456789/4246>

6. Даниленко В.І., Боровик Т.В., Калюжна Ю.П., Писаренко С.В. Вплив цінової та збутової політики на конкурентоспроможність підприємства в контексті законодавства ЄС. *Економічний, організаційний та правовий механізм підтримки і розвитку підприємництва*: колективна монографія; за ред. О.В. Калашник, Х.З. Махмудова, І.О. Яснолоб. Полтава: Видавництво ПП «Астрая», 2019. С. 86-93. URL: <http://dspace.pdaa.edu.ua:8080/handle/123456789/7196>

7. Даниленко В.І., Дядик Т.В., Боровик Т.В. Міжнародна практика забезпечення конкурентоспроможності аграрного сектору економіки. *Теорія та практика управління суб'єктами підприємництва*: колект. моногр. За заг. ред. Т.В. Гринько. Дніпро: Видавець Біла К.О. 2020. С. 305-314. URL: http://confcontact.com/2020-kolektyvna-monographiya/kolektyvna_monographiya_2020_maket.pdf#page=305

8. Зінчук Т.О. Міжнародні економічні відносини та зовнішньоекономічна діяльність: навчальний посібник. Київ: Центр навчальної літератури, 2017. 512 с.

9. Подцерковний О.П. Правове регулювання зовнішньоекономічної діяльності: навчально-методичний посібник (для студентів денної та заочної форми навчання). Одеса: НУ «ОЮА», 2021. 166 с.

10. Кахович О.О., Кахович Ю.О. Мотиви створення спільних підприємств як одного із видів зовнішньоекономічної діяльності. URL: <http://biblio.umsf.dp.ua/jspui/bitstream/123456789/2459/1/11kakhovich.pdf>.

11. Назаров Н.К., Бараннік І.О. Економічна безпека експортно-імпортного потенціалу підприємства. *Бізнес-Інформ*. 2019. № 5. С. 142-149. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/binf_2019_5_23.

12. Шталь Т.В., Василенко М.В. Сучасні методи обчислення експортно-імпортного потенціалу підприємства. *Ефективна економіка: електронне наукове фахове видання*. Дніпропетровськ: Дніпропетров. держ. аграрний ун-т: ТОВ «ДКС Центр», 2017. № 1. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5373>.

Інформаційні ресурси мережі Інтернет

1. Нормативно-правова база України URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/>
2. Митний кодекс України: Закон України від 13.03.2012 № 4495-VI(поточна редакція від 15.05.2021 р.) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17>
3. Офіційний сайт Інкотермс 2020 в Україні. URL: <https://incoterms2020.com.ua/terms>
4. Офіційний сайт Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України URL: www.me.gov.ua
5. Офіційний сайт Національного банку України URL: www.bank.gov.ua
6. Офіційний сайт Державної служби статистики України URL: www.ukrstat.gov.ua
7. Офіційний сайт Державної фіскальної служби України <http://sfs.gov.ua/>
8. Офіційний сайт Міністерства закордонних справ України. URL: <http://www.mfa.gov.ua/mfa/ua;>
9. Офіційний сайт Міністерства інфраструктури України. URL: [http://www.mtu.gov.ua/;](http://www.mtu.gov.ua/)
10. Офіційний сайт торгово-промислової палати України. URL: <http://www.ucci.org.ua/ua/main.html;>
11. Офіційний веб-сайт Державної служби експортного контролю України. URL: <http://www.dsecu.gov.ua>
12. Офіційний сайт Міжнародної торгової палати. URL: [http://www.iccwbo.org/;](http://www.iccwbo.org/)
13. Офіційний сайт Європейського Союзу. URL: [http:// www.europa.eu.int](http://www.europa.eu.int)
14. Про валюту і валютні операції: Закон України від 28.04.2020 № 2473-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2473-19#Text>.
15. Про Митний тариф України: Закон України № 674-IX від 06.04.2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/674-20#Text>